

UDK 914/919(497.13-2-04)
Stručni rad

O GRANICAMA OPĆINA KAO OSNOVNIH DRUŠTVENO POLITIČKIH ZAJEDNICA I O PROBLEMIMA NJIHOVOG UTVRĐIVANJA

Marijan BOŽIČNIK — Zagreb*

1. OPĆENITO O GRANICAMA OPĆINA KAO DRUŠTVENO POLITIČKIH ZAJEDNICA

Ustavom SFR Jugoslavije kao i ustavima pojedinih republika i pokrajina uređen je odnos savezne države, kao i njenih federalnih jedinica u odnosu na njihove vlastite granice. U ustavnim odredbama granice nisu posebno opisane, ali je zato određen njihov pojam kao simbol neprikosnovosti i eventualne zaštite teritorija pojedinog naroda unutar njihove republike odnosno pokrajine, kao i svih jugoslavenskih naroda i narodnosti unutar državne granice SFR Jugoslavije.

Suglasno naprijed rečenom o granici SFR Jugoslavije, republika i pokrajina, vrlo je sličan pristup utvrđivanju granica općine, kao osnovne društveno-političke zajednice u SFR Jugoslaviji, pa tako i onih u SR Hrvatskoj.

Osim odredbe o neprikosnovosti jednom utvrđene granice općinskog područja, općinski statuti (kao mali ustavi) svake pojedine općine obično sadrže odredbe o nepromjenjivosti granice općine, bez prethodne suglasnosti zainteresiranih stanovnika određene teritorijalne jedinice.

Općinske granice u Statutima općina uglavnom su opisane:

- da su poimenično navedena sva naselja i njima pripadajući zaseoci koji su unutar općine;
- da su granice detaljnije opisane kad idu prirodnim ili ljudskom rukom stvorenim sadržajem na zemljištu (putovi, ceste, potoci, kanali, gorske kose i sl.);
- da su navedene katastarske općine čijim granicama (tromeđama i međama značajnijih i karakterističnijih čestica) idu granice općine;
- da su granice općina u gradovima utvrđene tokovima pojedinih ulica unutar gradova, uključujući ili isključujući pri tome pojedine značajnije objekte, zgrade i sl.;

* Marijan Božičnik, dipl. inž., Republička geodetska uprava, Zagreb, Gruška 20.

Od uočljivijih značajki u statutarnim odredbama o općinskim granicama u SR Hrvatskoj, vrijedno je istaknuti da općina može inicijativu za promjenu granice prepustiti zainteresiranoj mjesnoj zajednici.

O inicijativi za promjenu općinske granice, Skupština općine je dužna prethodno pribaviti mišljenje stanovnika koji žive na području mjesne zajednice, nakon čega se tek može podnijeti prijedlog o promjeni granice Saboru SR Hrvatske.

Karakteristično je da se ni u jednom statutu primorske odnosno pomorske općine ne govori o granicama općine na moru budući da one još do danas nisu ni jednim propisom ili dogovorom utvrđene.

Za stručno realiziranje odluke o općinskim granicama ovlašćeni su općinski organi nadležni za geodetske poslove na način da u pojedinostima izvrše opis općinske granice i da ih obilježe i ucrtaju u katastarske planove.

2. PRIMJERI OPISA OPĆINSKIH GRANICA

U Statutima općina, granice su obično opisane:

- a) putem nabiranja općini pripadajućih naselja kao na primjer u općini Beli Manastir [1] gdje je u članu 5. Statuta određeno da teritorij općine obuhvaća sva naselja koja pripadaju općini te se potom neposredno nabiraju da su to grad Beli Manastir, gradska naselja Batina i Darda, kao i sela i naselja Baranjsko Petrovo Selo, Bilje, Bolman i dr;
- b) putem nabiranja općini pripadajućih teritorija kao na primjer u općini Korčula, gdje u članu 2. Statuta piše da općini pripada otok Korčula i ostali otoci oko Korčule, uz nabiranje svih naselja, sela zaselaka na tom području. Isto tako se kaže da općini pripadaju i katastarske općine na kopnu—poluotoku Pelješcu i to Kučišće, Nakovanja i dr;
- c) putem nabiranja centara kojima prometno i ekonomski gravitiraju pojedina sela i njihovi zaseoci, pa se tako kaže u Statutu općine Donja Stubica da tome naselju gravitiraju i općini pripadaju sela Donja Podgora, Gornja Podgora i druga.
- d) putem opisa granica uz tokove prometnih i vodoprivrednih objekata (čak uz naznaku brojeva njihovih katastarskih čestica) koji okružuju općinsko područje. Tako na primjer u točki 3. člana 2. Statuta općine Našice stoji da granica teritorija općine počinje na tromedi katastarskih općina Harkanovci iz općine Valpovo i Poganovci iz općine Našice itd. uz dalje navođenje svih katastarskih čestica uz čiji rub teče općinska granica, pa čak, uz navođenje imena pojedinih objekata, kako se oni zovu u tom kraju;
- e) putem naznačivanja imena gradskih ulica i trgova, kao što je slučaj u Odluci Skupštine grada Zagreba, u kojoj su potanko opisane granice svih gradova pripadajućih općina. Tako u spomenutom tekstu pri opisu granice općine Centar navodi se da općinska granica počinje na zapadu od križanja Jukićeve ulice i ulice Ise Kršnjavoga i ide prema sjeveru uz školski centar za strojarstvo i elektrotehniku, uključujući i školsku zgradu te izbija na Klaićevu ulicu i dalje ide. . .

Za veliki dio zagrebačkih upravnih općina, njihove granice su kao na primjer u općini Novi Zagreb, opisane i navođenjem općini pripadajućih naselja, sela i zaselaka. Uz navođenje imena naselja i sela detaljnije se opisuje granica navođenjem ulica, potoka, putova, kosa, grebena, rubova šuma i slično.

3. ZAKONSKI I PODZAKONSKI PROPISI KOJI UREĐUJU ODNOS I GRANICE OPĆINA U SR HRVATSKOJ I NJIHOVA PRAKTIČKA PRIMJENA

Prije nego se navedu i opišu danas važeći propisi koji se odnose na teritorije općina i njihovih granica, poželjno je, radi daljeg objašnjavanja, napomenuti da su granice općina skoro uvijek identične granicama njihovih perifernih katastarskih općina.

Svako pravilo može imati izuzetaka, pa tako ima i ovo. Potrebno je to naglasiti, kako bi se posebno istakla važnost poslova na utvrđivanju granica katastarskih općina, jer kada se katastarska općina nalazi na rubu upravne općine, tada njena granica ima dvostruku ulogu, tj. ona je istodobno granica katastarske i upravne općine.

Ta se uloga granice katastarske općine može proširivati prema granicama zajednica općina, republika i pokrajina, pa sve do granica SFR Jugoslavije, zbog čega se daje poseban naglasak i važnost pri njezinom utvrđivanju i opisanju.

Već pri planiranju ostvarenja prve grafičke katastarske izmjere u bivšoj austrougarskoj monarhiji, pa time i na upravnom području današnje SR Hrvatske, u prvom geodetskom pravilniku za tu vrstu poslova, zvanom: »Instruktion für Landesvermessung« iz 1824. godine, posebno je mjesto dano svim poslovima na utvrđivanju granica katastarskih općina, tada zvanih poreske općine. Naime za tu vrstu poslova osnovane su grupe geodetskih stručnjaka posebnih sposobnosti, pred koje je postavljen najstroži zahtjev savjesnosti i odgovornosti u radu na utvrđivanju granica katastarskih općina.

Svi kasniji geodetski pravilnici o državnoj izmjeri, kroz minulih skoro dva stoljeća na upravnom području SR Hrvatske, posvećivali su izuzetnu pažnju utvrđivanju granica katastarskih općina, kao osnovnih teritorijalnih jedinica katastarske evidencije o zemljištu.

Katastarska općina bila je, kao zvanično utvrđena i obilježena teritorijalna jedinica, simbol trajnosti i pouzdanosti za mnoge statističke pokazatelje. To je važno uvijek kada se radilo o evidenciji stanovništva, o privrednoj ili poljoprivrednoj statističkoj djelatnosti. U prvim osnivanjima katastarskih općina nalazimo podatke o mnogim pojedinostima vezanim uz socijalne momente i životne prilike na području pojedine katastarske općine, kao što su na primjer podaci o školama, učiteljima i učenicima, vjerskim odnosima stanovništva, lovstvu i ribolovu, vodnom režimu, vatrogastvu, pjevačkim društvima, stoci i stočarstvu, kao i mnogim drugim značajnim zbivanjima na području katastarske općine.

Evidencija takvih podataka za određeni teritorij, koji ima svoju teritorijalnu stalnost, imala je uvijek, pored upravne i stručne vrijednosti, još i svoju povijesnu i znanstvenu značajku.

Održavanju podataka o katastarskim općinama geodetska služba je posvećivala posebnu pažnju i čuvala postojeću dokumentaciju o tome. Međutim može se reći da je ta pažnja danas donekle popustila, osobito kada se radi o mijenjanju granica katastarskih općina.

Prisutan voluntarizam u mnogim područjima života, doveo je i geodetsku službu, poslije Drugog svjetskog rata, u situaciju da je pažnja čuvanja i ažurnog održavanja granica katastarskih općina znatno popustila. To se danas uočava na mnogim područjima, gdje je status granice katastarske općine poistovjećen s granicom upravne općine.

Suvremena statistička služba danas prati veliki broj pokazatelja vezanih za teritorijalne statističke jedinice, pa zbog toga, dolazi do teritorijalnog neslaganja ovih jedinica s područjima katastarskih općina. Upravo to često izaziva potrebu mijenjanja granica katastarskih općina i prilagođavanja i novouspostavljanja teritorijalnih jedinica bilo statističkog, upravno ili nekog drugog obilježja. Na organima geodetske službe je da uporno nastoje rješavati takve slučajeve i otklanjati posljedice koje iz tih promjena proizlaze.

U svakodnevnom radu na utvrđivanju granica općina kao društveno političkih zajednica a time i katastarskih općina, susrećemo se uglavnom sa slijedećim zakonskim i podzakonskim propisima [2]:

1. *Ustav SR Hrvatske*. U pogledu granica općina, u članu 167. stav 3. Ustava piše: »Osnivanje općina, ukidanje i spajanje općina, izdvajanje pojedinih naseljenih mjesta u sastav druge općine te promjena sjedišta općine vrši se zakonom, a prema prethodno pribavljenom mišljenju radnih ljudi i građana s područja na kojem se vrše promjene zainteresiranih općinskih skupština.

2. *Zakon o područjima općina i kotareva u Narodnoj Republici Hrvatskoj* (NN 39/62) sa svim njegovim kasnijim i brojnim izmjenama i dopunama objavljenim u istom službenom glasilu SR Hrvatske.

3. *Statuti općina u SR Hrvatskoj*.

4. *Zakon o geodetskoj izmjeri i katastru zemljišta* (NN 16/74 i 10/78). gdje se u članovima 35. do 39. govori o utvrđivanju granica katastarskih općina.

5. *Pravilnik o omeđavanju katastarskih općina* (NN 12/80)

Ustavna odredba o teritorijima općina, kao društveno političkih zajednica, dana je samo u deklarativnom obliku. Pojednostiti oko utvrđivanja teritorija, gdje se opseg i granice pobliže opisuju i označuju, dane su u naprijed navedenim zakonskim i podzakonskim propisima.

Kao primjer uspješnog uređivanja općinske granice na osnovi postojećih propisa može se navesti slučaj općine Našice, čije su granice, uslijed brojnih komasacionih postupaka provedenih u njenim rubnim katastarskim općinama, osjetljivo i često mijenjane.

Sve to dokazuje da je teritorija općina i promjene njihovih granica zaista jedan »živi« materijal podložan čestim promjenama, koje uvjetuju svakodnevni život i postojeća praksa. Zbog toga su navedene zakonske odredbe značajne za rad općinskih organa nadležnih za geodetske poslove, koji nakon što dođe do izmjene granice općine bilo uslijed spajanja ili ukidanja pojedinog naselja, dijelova ili čitavih katastarskih općina, moraju dalje postupati, pridržavajući se i odredaba iz Zakona o geodetskoj izmjeri i katastru zemljišta.

Da bi se ujednačila shvaćanja i postupci u praksi zasnovanim na naprijed navedenim i opisanim zakonskim odredbama, navodi se slučaj i primjer kako je trebalo postupati u slučaju određivanja granice između općina Zlatar Bistrica i Donja Stubica.

Donošenjem Zakona o područjima općina iz 1962. godine određeno je da sela Podgorje Bistričko, Sušobreg i Tugonica, koje su ranije bila u mjesnoj nadležnosti općine Donja Stubica, pripadnu u mjesnu nadležnost općine Zlatar Bistrica. Navedena sela su bila tada, a i danas su još dijelovi katastarskih općina Selnica, Poljanica Bistrička i Globočec.

Susjedne općine Donja Stubica i Zlatar Bistrica morale su do 31. listopada 1962. godine, a u smislu odredbe člana 19. naprijed navedenog zakona, utvrditi organizaciju i nadležnosti svojih organa uprave na području tih sela i katastarskih općina.

Uprave za katastar i geodetske poslove i jedne i druge općine nisu to do danas još uspjele sve učiniti. Zbog toga su nastale poteškoće u pogledu održavanja katastra zemljišta za obje Uprave, a također su nastale evidentne poteškoće i za same građane.

Dopunom i izmjenom Zakona o teritorijima općina, 1965. godine bile su imenovane komisije radi utvrđivanja nove međusobne općine granice, ali je u obje općine ostalo neriješeno pitanje omeđivanja katastarskih općina na području svake od tih dviju društveno političkih zajednica, tj. nije se izvršilo omeđavanje granica, niti su se provele odgovarajuće promjene u katastarskim operatima. Naime u konkretnom slučaju trebalo je da općina Zlatar Bistrica za pripojena im naselja osnuje nove katastarske općine, da se na terenu provede propisno obilježavanje nove granice, dok je općina Donja Stubica trebala donijeti novu odluku o novim granicama razdvojenih katastarskih općina koje su, u ovome slučaju istovremeno i granice upravnih općina.

Svaka od graničnih općina trebala je za te poslove osigurati novčana sredstva radi cjelovitog pravnog i tehničkog sređivanja pitanja vezanih uz novo ustanovljene granice, što obuhvaća preradu katastarskih operata, tj. reprodukciju katastarskih planova i izradu knjižnih dijelova katastarskih operata, kao i druge izmjene u sistemu vođenja javnih evidencija (zemljišna knjiga i sl.)*

Navedeni primjer upućuje na opreznost pri davanju (ne)suglasnosti dijeljenja postojećih katastarskih općina u slučajevima vezanih uz izmjenu granica upravnih općina. U tom slučaju preporučljivo je da katastarski operat kao cjelinu za dotičnu katastarsku počinu održava jedan od općinskih organa uprave nadležnih za geodetske poslove.

5. PROBLEMI NEUREĐENIH GRANICA UPRAVNIH OPĆINA

Neuređene granice općina kao društveno političkih zajednica dovode često puta i do nepotrebnih imovinskih sporova među njima kao subjektima nosilaca prava društvenog vlasništva. Tako je poznat slučaj spora oko granice katastarske općine Stupnik koja je u sastavu grada Zagreba i katastarske općine Strmec koja je u sastavu općine Samobor.

U vrijeme prve grafičke katastarske izmjere u XIX stoljeću, granice između tih dviju katastarskih poćina tekle su potpuno neuređenim zemljištem sta-

* Vidi napomenu na str. 270

rih savskih rukava i rukavaca koji su u pravilu svake godine i pri svakoj većoj poplavi mijenjali svoje tokove. U vrijeme te prve katastarske izmjere, ta su granična zemljišta bila privredno i poljoprivredno potpuno neinteresantna.

Međutim naglom i intenzivnom izgradnjom prometnica oko grada Zagreba u drugoj polovini ovog stoljeća, ta područja su zbog iskorištavanja šljunka i pijeska u zaobalju rijeke Save, postala za obje općine više nego interesantna, posebno u ekonomskom pogledu.

Obnova katastarske izmjere šezdesetih godina ovoga stoljeća registrirala je na tom području sve novo izgrađene objekte velikih šljunčara i njihovih pratećih pogona, te je sve to uključila u granice zagrebačke katastarske općine Stupnik, ne vodeći pri tome računa da je prethodno trebalo inzistirati da se pravni odnosi, vezani uz ranije granice katastarskih općina na tom zemljištu u prethodnom postupku imovinski i pravno srede.

Ako prethodno suglasnost nije bila postignuta, trebalo je raniju, iako sada više nelogičnu granicu između spomenutih katastarskih općina geodetski preračunati (transformirati) i u obnovljenu katastarsku izmjeru preuzeti i tako stanje predočiti zainteresiranim općinama na postupno rješavanje. Činjenicu, odnosno stvarnost, da je granica upravnih općina do sada tekla davno utvrđenom granicom spomenutih katastarskih općina, nije se smjela, u ovome slučaju, mimoići i zanijekati.

Takvih sporova i nejasnoća oko, granica upravnih općina na području grada Zagreba ima podosta. Moglo bi se reći da u velikoj mjeri za tako nastalo stanje snosi krivicu geodetska služba, jer je, pri obnovi katastarske izmjere cijelih ili dijelova katastarskih općina nepovlasno mijenjala granice katastarskih općina.

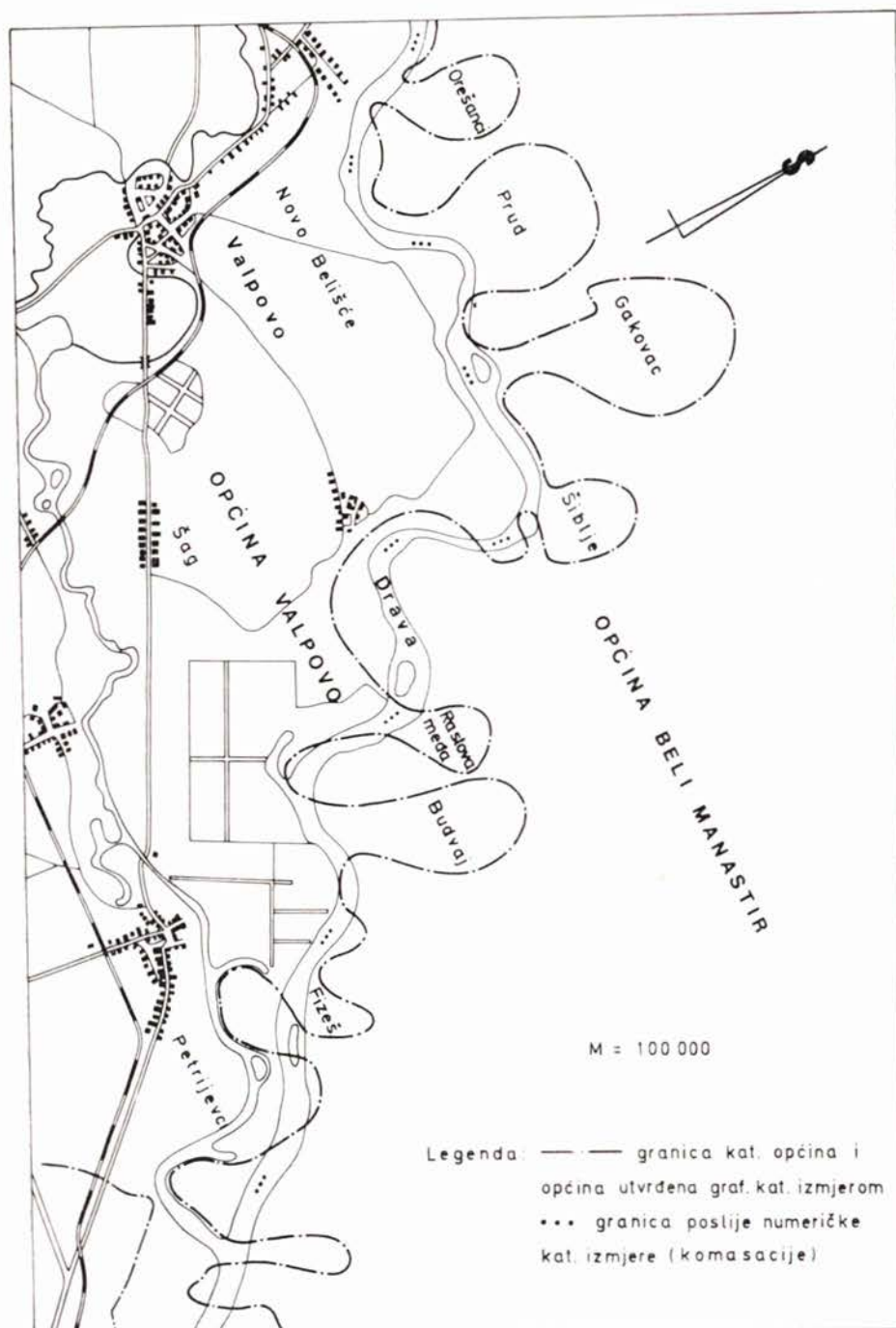
Sličan slučaj susreće se i na graničnom području općina Valpovo i Osijek s jedne strane i općine Beli Manastir s druge strane, na kojem su u posljednjem desetljeću provedene brojne komasacije zemljišta.

Grafičkom izmjerom provedenom za vrijeme austrougarske monarhije u XIX stoljeću utvrđena je, i geodetski snimljena, granica tih općina, kao istovremena granica između Slavonije i Baranje, po ondašnjem toku rijeke Drave, čije je korito tada bilo bogato razvedeno meandriranim obalama. Ta su područja u pravilu uvijek bogata u vodi ribom, a u zaobalju divljači svake vrste, pa su za lovce i ribolovce i njihova udruženja u zaobalnim općinama uvijek predstavljala dragocjena lovišta i zaštićene rezervate.

Tokom vremena rijeka Drava mijenjala je, bilo na prirodni ili na umjetni način svoj vodotok, ali granice općina su uvijek ostajale neprikosnoveno poštivane. Lovišta kako su ona nekada na tim graničnim područjima bila utvrđena i uz njih vezana prava i obveze susjeda, ljubomorno su čuvana.

Prema postojećim zakonima, lovišta moraju biti i topografski opisana u općinskim odlukama o lovištima, kao i u Statutima lovačkih i ribolovačkih društava. Provođenjem komasacije zemljišta, te su granice bile poremećene što je izazvalo međusobne sporove niza subjekata, jer je svaki tražio svoja prava koja su mu prema ranijim granicama katastarskih općina pripadala a sada su postala predmetom sporova.

U želji da se nakon dovršenih komasacija zemljišta, kroz obnovljenu katastarsku izmjeru dobiju što ljepše oblikovane granice katastarskih općina, geodetski su stručnjaci samovoljno narušili status naprijed opisanih krivudavih

Slika 1.

granica meandriranih tokova i utvrdili nove općinske granice po stvarnom toku (matici) rijeke Drave. Vodom zaokružena zaobalja sjeverno od stvarnog toka rijeke Drave koja su ranije pripadala općinama Valpovo i Osijek »poklonili« su općini Beli Manastir, a ona s južne strane rijeke u komasacionom postupku uključili u općine s južne obale Drave. (sl. 1).

U tom smislu sačinjeni su i novi katastarski planovi i odgovarajući katastarski operati, sve u uvjerenju da se pravilno tehnički postupaju, a da se prethodno nisu tražile suglasnosti priobalnih općina, koje su u tom pogledu trebale u svojim Skupštinama o tome odlučiti.

Sasvim je shvatljivo da su se takvom postupku Skupštine općina oduprle i nisu se htjele odreći prava na površine koje su desetljećima držale nesmetano u svome gospodarenju i posjedu. Do danas ni u jednoj navedenoj općini, Skupštine nisu bile voljne priznati svojim odlukama na ovaj način samovoljno izmjenjene granice, iako je i Republička geodetska uprava SRH u tom smislu davala pozitivna mišljenja, uz preporuku da se takvo stanje i prihvati.

Činjenica je da današnji prikaz granice na novim katastarskim planovima za te općine ne predstavlja usaglašeno pravno stanje i ne odgovara stavovima o granicama zainteresiranih obalnih općina. Kako su već izrađeni katastarski operati ostali »via facti« do danas neizmjenjeni, vrlo je vjerovatno da će oni u nekoj daljoj budućnosti predstavljati kamen smutnje i iskušenja.

Kao treći karakterističan slučaj može se navesti onaj na području općine Karlovac. Naime, građani općina Karlovac, Ozalj i Duga Resa referendumom su izglasali promjene granica svojih graničnih sela. Povezano s time trebalo je doći do promjena granica postojećih katastarskih općina, odnosno njihova dioba.

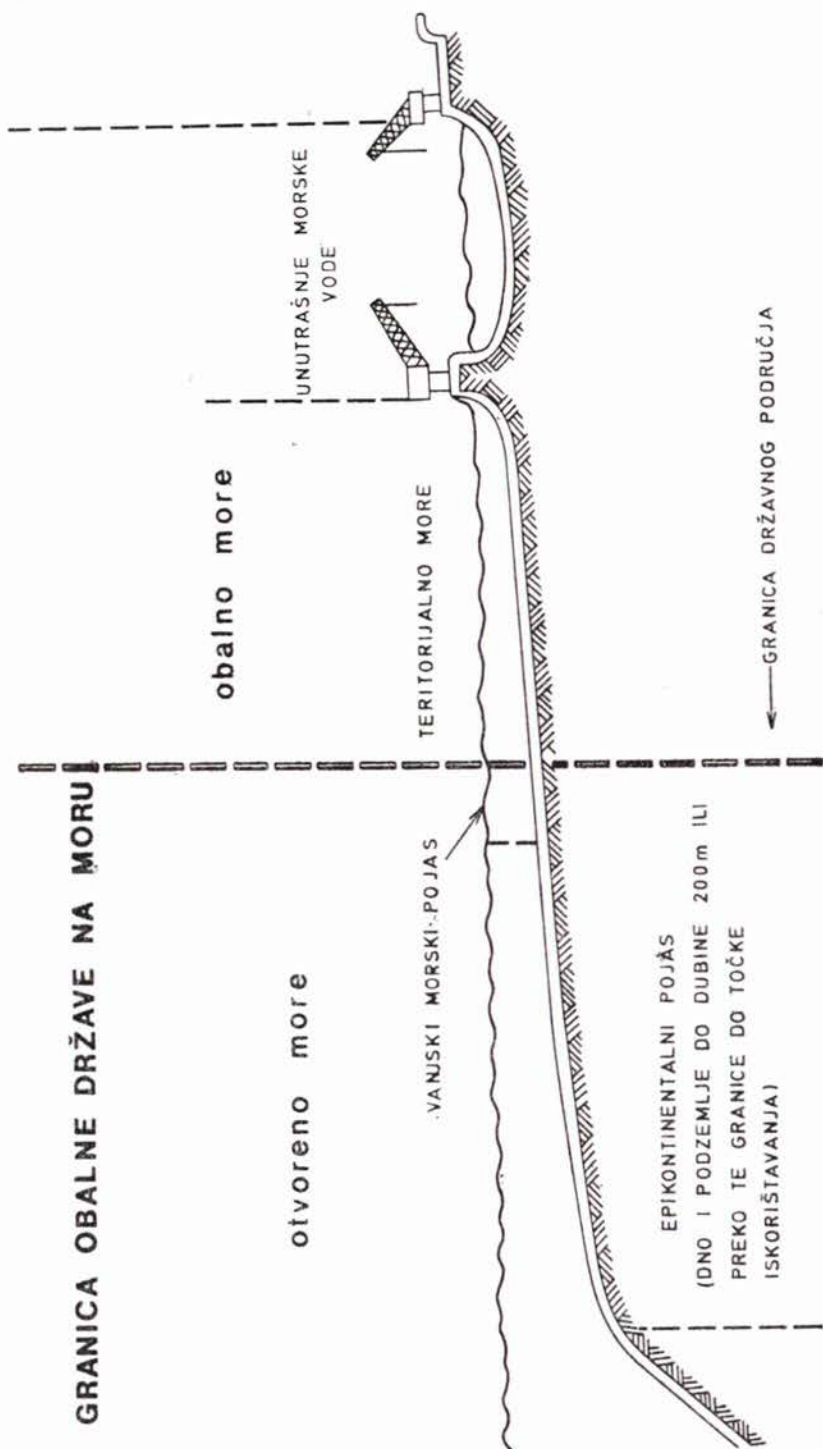
Općinske skupštine zatražile su od Republičke geodetske uprave SRH potrebno mišljenje o najavljenim diobama katastarskih općina. Međutim Geodetska uprava je u tom pogledu dala negativno mišljenje s obrazloženjem da bi u slučaju diobe katastarskih općina došlo do ozbiljnijih poteškoća u održavanju većeg broja katastarskih operata, a bez nekog čvršćeg jamstva o njihovom prilagođavanju nastaloj situaciji.

S obzirom da nisu postojali neki posebni razlozi koji bi opravdavali da se dosadašnje katastarske općine dijele, Uprava je bila mišljenja da se katastarske općine ne dijele, već da se njihovi katastarski operati održavaju pri onoj općini koja ih je i do sada održavala.

Uprava je nadalje istakla da bi dioba katastarskih općina izazvala veliki opseg poslova i troškova u preradi svih dijelova katastarskih operata i zemljišne knjige, a ako se to dosljedno ne provede u smislu postojećih propisa, predstavljat će veće poteškoće, kako za općinsku upravu tako i za same građane.

6. MOGUĆNOST USPOSTAVLJANJA TERITORIJSKIH GRANICA OPĆINA NA MORU?

Ustavom SFR Jugoslavije određeno je da se područja općina određuju republičkim zakonima pa su ih u tom smislu i donijele sve republike i pokrajine u Jugoslaviji a općine sporazumno utvrdile međusobne kopnene granice.

Slika 2.

Medutim, do danas ni jedna priobalna općina nije definirala svoje granice na moru pa to predstavlja problem posebne vrste. Zbog toga će se u kraćem izlaganju ukazati na taj aktualni problem razgraničenja općina na moru.

Postoji posebno razrađena studija našeg uglednog znanstvenika i nekadašnjeg savjetnika u Institutu prometnih znanosti SRH dr. Lucijana Kosa u kojoj je, on na osnovi postojećeg međunarodnog iskustva i bogate pravne pomorske literature obradio navedenu problematiku razgraničenja teritorija jugoslavenskih obalnih i otočnih općina na moru.

Tim svojim prijedlogom o teritorijalnom razgraničenju općina na moru u tzv. sistemu »ekvidistancija«, smatra da se međuopćinske granice utvrđuju prema određenim točkama na obali odnosno na kopnu u pravcu otvorenog Jadrana i to okomito na položaj obale kao osnovne linije.

Sistem ekvidistancije utvrđuje granicu na moru kao pravu liniju koja spaja na moru određene točke koje su jednako udaljene od najbližih i najisturenijih točaka—rtova, graničnih grebena, hridi, otočića, otoka i obale kopna, a prema načelu jednolikih udaljenosti od obale. (sl. 3).

Za osamljene otoke, zbog njihovog specifičnog smještaja i izoliranosti, predlaže sistem granice punih ili djelomičnih krugova a za Kornate, iz posebnih razloga ekonomičnosti, sistem najvećih dubina.

Obalna linija koja od jugoslavensko italijanske granice na sjeveru pa sve jugoslavensko albanske granice na rijeci Bojani na jugu, iznosi oko 2.000 km i obuhvaća unutrašnje i teritorijalno more Jugoslavije.

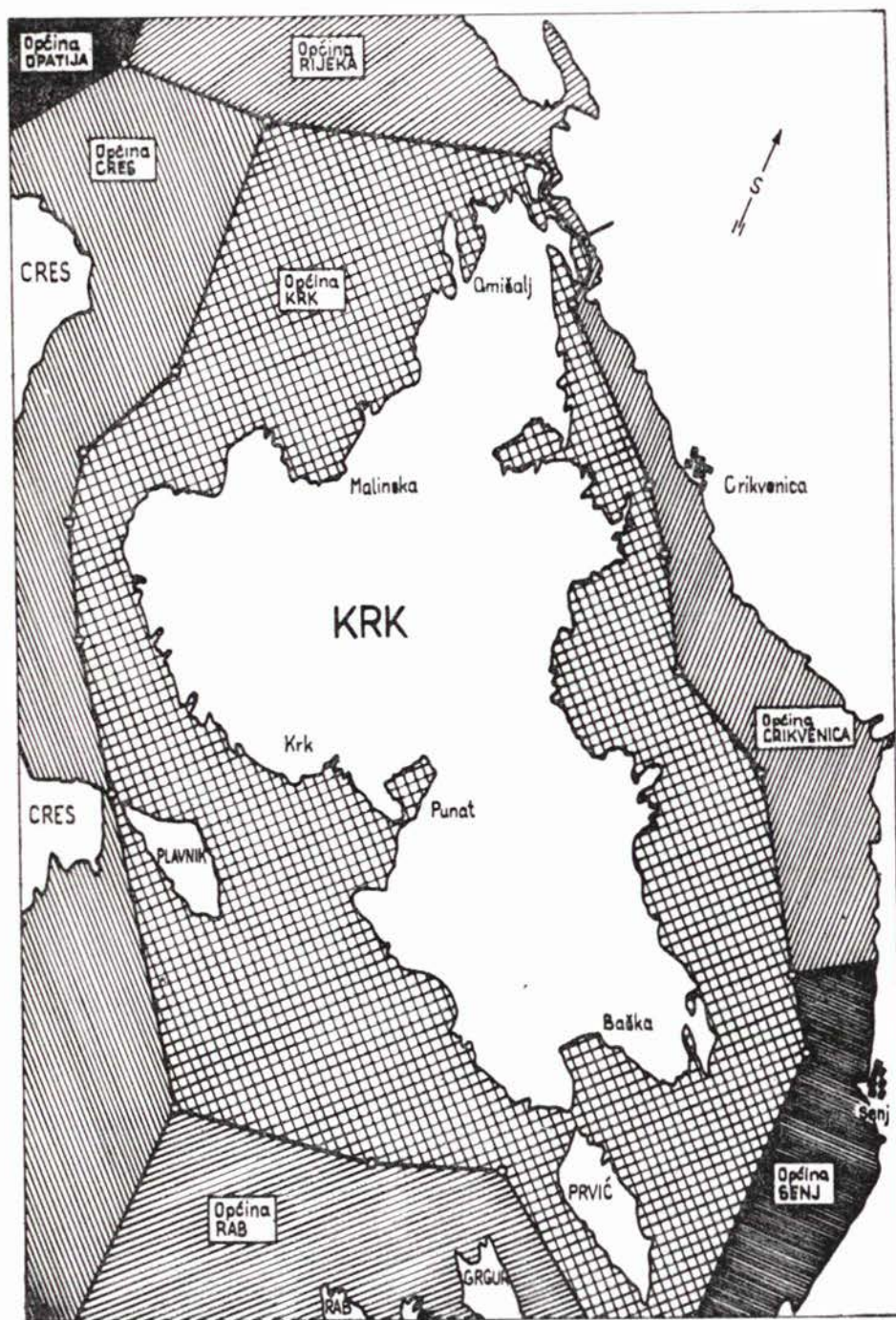
Unutrašnje more je ono koje obuhvaća sve luke i zaljeve na obali kopna i otoka, a definirano je osnovnom linijom koja spaja isturene dijelove kopna i otoka. Osnovna linija istovremeno predstavlja granicu unutrašnjeg mora kao i unutrašnju granicu tzv. teritorijalnog mora. (sl. 2).

Od te osnovne linije pa sve do 12 NM u pravcu otvorenog mora (prema izmjenama u Zakonu o obalnom i vanjskom morskom pojasu (Sl. list SFRJ 13/79) u pravcu otvorenog mora prostire se tzv. teritorijalno more. Njegova vanjska linija predstavlja istovremeno i državnu granicu SFR Jugoslavije. Otoci Palagruža, Vis, Jabuka i Svetac kao istureni dijelovi Jugoslavije u Jadranskom moru imaju svoju posebnu osnovnu liniju, a time i svoje unutrašnje i obalno more.

Suverenitet Jugoslavije u vodama unutrašnjeg mora je neograničen dok je u vodama tzv. teritorijalnog mora u izvjesnom smislu (kao i kod svih pomorskih država) ograničen, kada su u pitanju plovidbe brodova svih zastava.

Priobalne i otočne općine koje se nalaze u okviru tog prostora imaju poseban interes da radi osiguranja raznih prava, kao što su prevoz robe i putnika, istraživanje i korištenje prirodnih bogatstava mora (vode i morskog dna), vađenje plina i nafte i drugih mineralnih tvari, poznaju svoje granice na moru.

Ovi, a i mnogi drugi razlozi, ukazuju na potrebu administrativne i teritorijalne podjele jugoslavenskog obalnog mora i epikontinentalnog pojasa Jugoslavije između pojedinih općina, kako onih priobalnih tako i otočnih. Na taj način bi se izbjegli mogući sporovi kao što je onaj o pripadnosti otoka Palagruže, tj. dali on pripada općini Vis ili Lastovo ili je to za stanovnike spomenutih općina neko eksteritorijalno zemljište.

Slika 3.

Zbog toga što skoro 1,000.000 stanovnika priobalnog i otočnog područja u SR Hrvatskoj ostvaruje svoju privrednu djelatnost — (pomorstvo, brodogradnja, industrija, ribarstvo, stočarstvo, poljoprivreda i turizam) nužno je razmotriti i ostvariti teritorijalnu podjelu priobalnog mora i otoka, te odrediti granice općina i njihovu teritorijalnu nadležnost.

Na području obalnog mora od ukupno 42 općine, njih 32 teritorijalno pripadaju u SR Hrvatsku, tj. 76% od ukupnog broja.

To je problem koji se rađa iz pojma teritorijalne pokrivenosti svih priobalnih općina u Jugoslaviji a posebno onih u SR Hrvatskoj. Na taj problem se ukazuje radi mogućnosti efikasnog vršenja nadzora nad pravilnom primjenom niza saveznih i republičkih i općinskih propisa, koje općine provode u život i primjenjuju u svojoj upravnoj djelatnosti. Tu se prvenstveno misli na poslove koji se odnose na prelazak državne granice, kretanje u graničnom pojasu, nastanjanje u graničnom području, rješavanje graničnih incidenata, na carinske zone i dr. jer sve su to važni upravni poslovi za koje se traži točno poznavanje teritorijalnih granica svake općine.

Napomena: Prema naknadno pribavljenim obavijestima Skupštine općina Donja Stubica i Zlatar Bistrica su u vrijeme pisanja ovog teksta donijele odgovarajuće odluke o uređivanju spomenutih granica. U postupku je u obje općine izrada odgovarajućih katastarskih operata (vidi str. 263).

LITERATURA:

- [1] Statuti nekoliko općina u Hrvatskoj.
- [2] Zakonski i podzakonski propisi u kojim su unesene odredbe o granicama općina u Hrvatskoj.
- [3] Zbirka geodetsko katastarskih propisa s komentarom dr. Mirka Tomića, Zagreb 1988.
- [4] D. Lucijan KOS: Ekonomski i pravni aspekti podjele našeg obalnog mora. Pomorski zbornik br. 8. (Zadar 1970. god.)

SAŽETAK

U članku su navedeni propisi koji iz raznih aspekata tretiraju prava i obveze u odnosu na općinske granice, kao i nekoliko izvoda o opisivanju općinskih granica iz Statuta općina u SR Hrvatskoj. Poseban je osvrt dat na utvrđivanje granica katastarskih općina kada su one, kao teritorijalne jedinice katastarske evidencije, istovremeno i granice upravnih općina.

Navedeno je nekoliko primjera iz prakse gdje su postojeće općinske granice nakon provedenih katastarskih izmjera ostale neuređene, uz naglasak da je to velikim dijelom i nedostatak geodetske službe.

Dan je osvrt na mogućnosti i potrebu teritorijalnog razgraničenja obalnih i otočnih općina u Hrvatskoj, kao i podrška ranije iznijetom prijedlogu o rješenju tog problema.

ZUSAMMENFASSUNG

In dem Aufsatz sind die verschiedenen Gründe und Resoren, die Frage der Gemeindegrenzen behandeln und regeln angeführt so auch einige Ausführungen der Grenzbeschreibungen aus Gemeindestatute in Kroatien.

Es wurde besonders die Wichtigkeit und die Schwere der Gemarkungsgrenze betont, wenn sie gleichzeitig als Gemeindegrenze festgestellt ist. Es sind einige Beispiele aus der Praxis beschrieben wo nach der Katastralvermessungen die Gemeindegrenzen (Vermarktungsgrenzen) nicht regelmässig festgestellt waren und daraus später rechtliche und sachliche Schwierigkeiten entstanden sind, für was, in grossen Teil der Vermessungsdienst Schuld trägt.

Ein besonderer Rückblick ist gemacht an die Feststellung der Gemeindegrenzen in Meer, für alle Küsten- und Inselgemeinden in Kroatien.

Primljeno: 1988-05-09